

FEITEN EN FICTIE OVER ARBEIDSONGESCHIKTHEID

Een werknemer 'op reis' van werk naar ziek zijn, naar verzuim, intrede in de WIA en kansen op werk!?

Irene Houtman, TNO

DOEL VAN DEZE PRESENTATIE

- › Jullie meenemen in een 'reis' van ziek worden naar arbeidsongeschikt worden
 - › en wat daarin (een aantal) belangrijke sleutelmomenten en sleutelfactoren zijn.
- › Het is (mede) aan jullie om jullie eigen rol hierin te duiden

‘DE REIS’

- › Ontwikkelingen in gezondheid van werknemers: van klachten, naar verzuim, naar arbeidsongeschiktheid en
 - ... dan weer naar werkhervatting (?)
- › Beroepsziekten, klachten en verzuim van werknemers
- › WIA-instroom

- › Risicogroepen voor arbeidsongeschiktheid
 - › Naar type contract
 - › Naar leeftijd

- › In hoeverre werken (deels) arbeidsongeschikten?
 - › wordt deze restcapaciteit benut, en
 - › onder welke condities wordt deze beter benut
 - › Kans op werk

FEIT OF FICTIE: STELLING 1

- › Het krijgen van een ongeval is de belangrijkste reden dat men in de WIA komt!
- › Wie vind dat ook?
- › Dan nu op naar de feiten.....

INCIDENTIE VAN BEROEPSZIEKTEN

INCIDENTIE VAN BEROEPSZIEKTEN BIJ WERKNEMERS IN NEDERLAND VOLGENS VERSCHILLENDE BRONNEN

De meldingen door bedrijfsartsen, de zelfrapportages in enquêtes, en de ziekteregistratie verschillen wat betreft de incidentie

NATIONALE ENQUÊTE ARBEIDS- OMSTANDIGHEDEN (TNO/CBS)

282.600
NIEUW ONTANE
BEROEPSZIEKTEN IN
2016 BIJ 222.600
WERKNEMERS

3,2%

van de werknemers heeft een beroepsziekte, gebaseerd op een populatie van **6.951.900** werknemers

VOLKSGEZONDHEID EN ZORG REGISTRATIES (RIVM)

420.600
NIEUWE BEROEPS-
ZIEKTEN OP BASIS
VAN VZ-REGISTRATIES
IN 2015. 390.500
IN DE WERKZAME
EN 30.100 IN DE
GEPENSIONEERDE
BEROEPSBEVOLKING

4,7%

van de werknemers heeft een beroepsziekte, gebaseerd op **8.294.000** personen in de werkzame beroepsbevolking

PEILSTATION INTENSIEF MELDEN (NCVB)

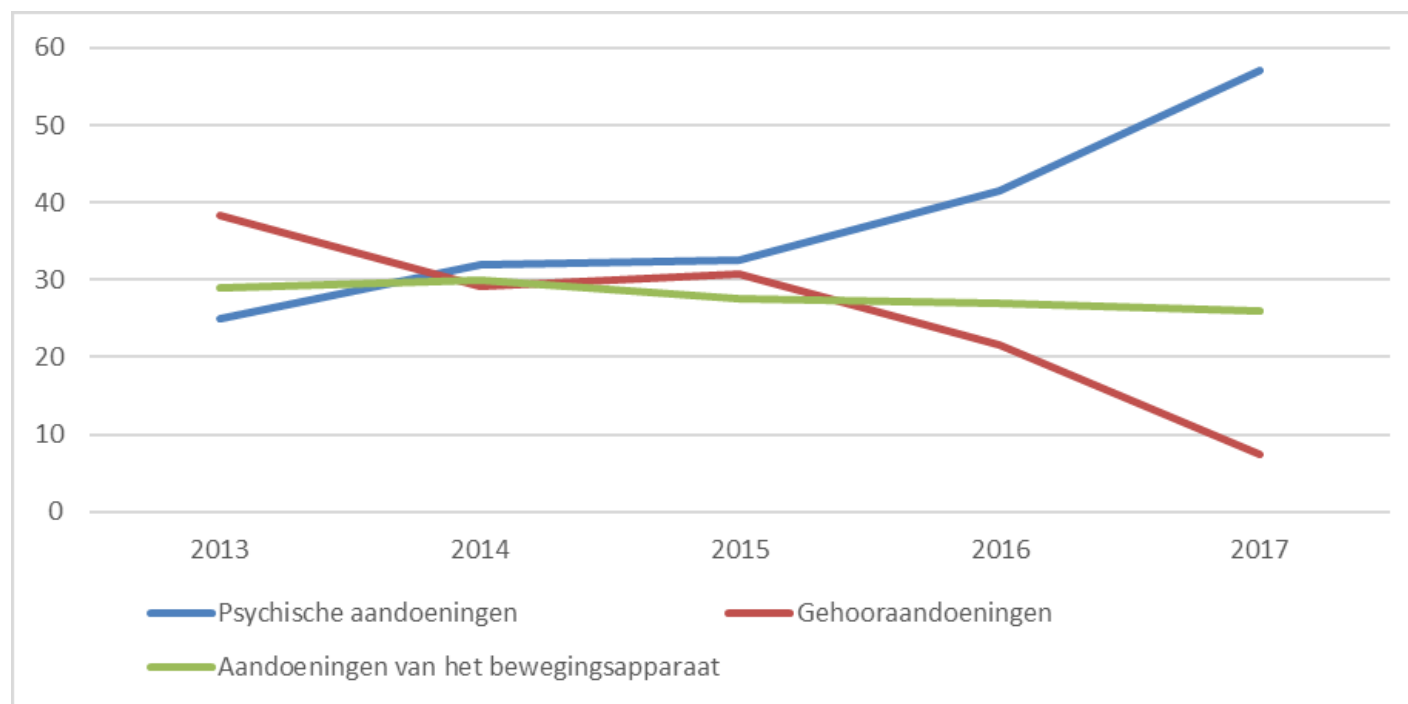
12.500
NIEUW ONTANE
BEROEPSZIEKTEN IN
2017

0,18%

van de werknemers heeft een medisch vastgestelde beroepsziekte gebaseerd op een werknemersbestand van **7.154.000** personen

Bron: Arbobalans 2018; TNO

BEROEPSZIEKTEN NAAR DIAGNOSE

Bron: NCvB, 2018

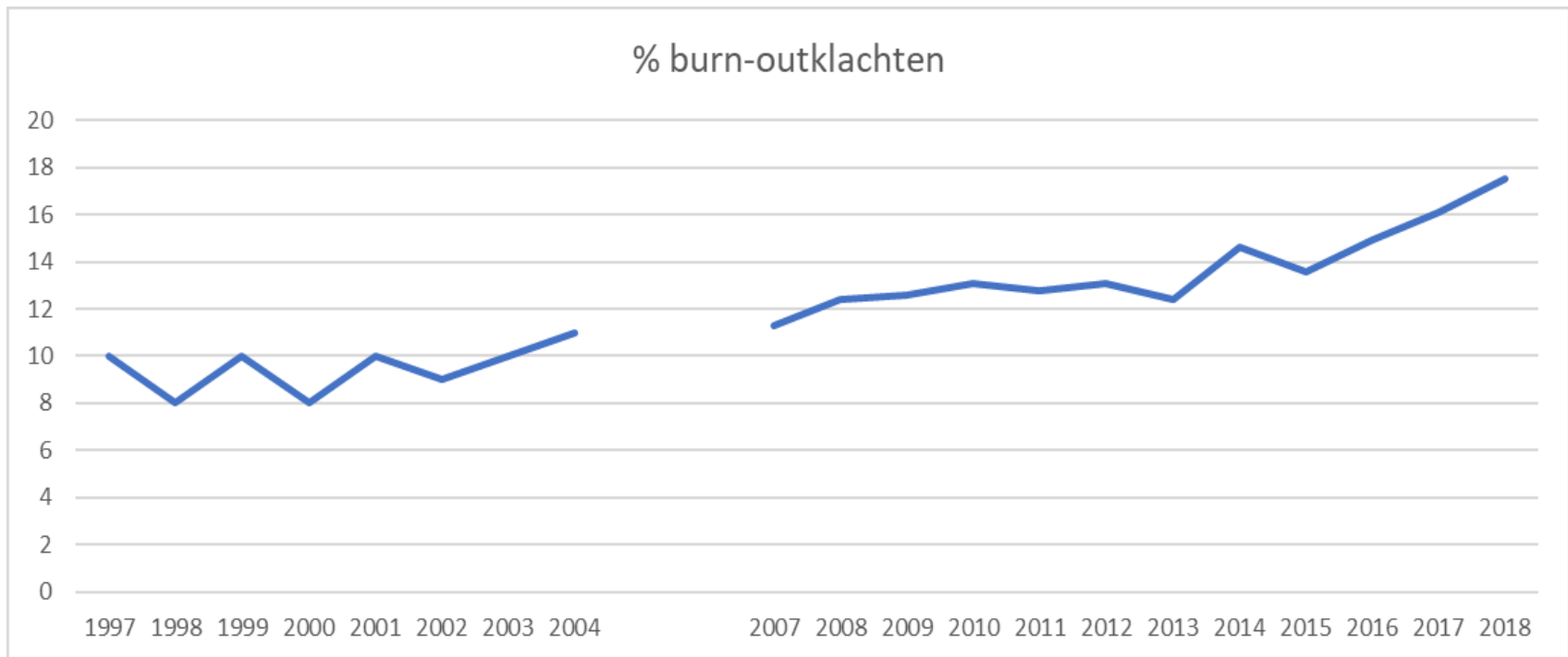
PSYCHISCHE BEROEPSZIEKTEN MEER IN DETAIL

**

Diagnose	2013		2014		2015		2016		2017	
	N=1594	%	N=2724	%	N=2631	%	N=2613	%	N=2639	%
Overspannenheid en burn-out	1223	76,7	2029	74,5	1989	75,6	1941	74,3	1962	74,3
Posttraumatische stressstoornis (PTSS)	153	9,6	292	10,7	289	11	309	11,8	319	12,1
Depressie	84	5,3	170	6,2	146	5,5	130	5,0	129	4,9
Overige reacties op ernstige stress	82	5,1	94	3,5	90	3,4	118	4,5	127	4,8
Overige psychische aandoeningen	52	3,3	139	5,1	117	4,4	115	4,4	102	3,9

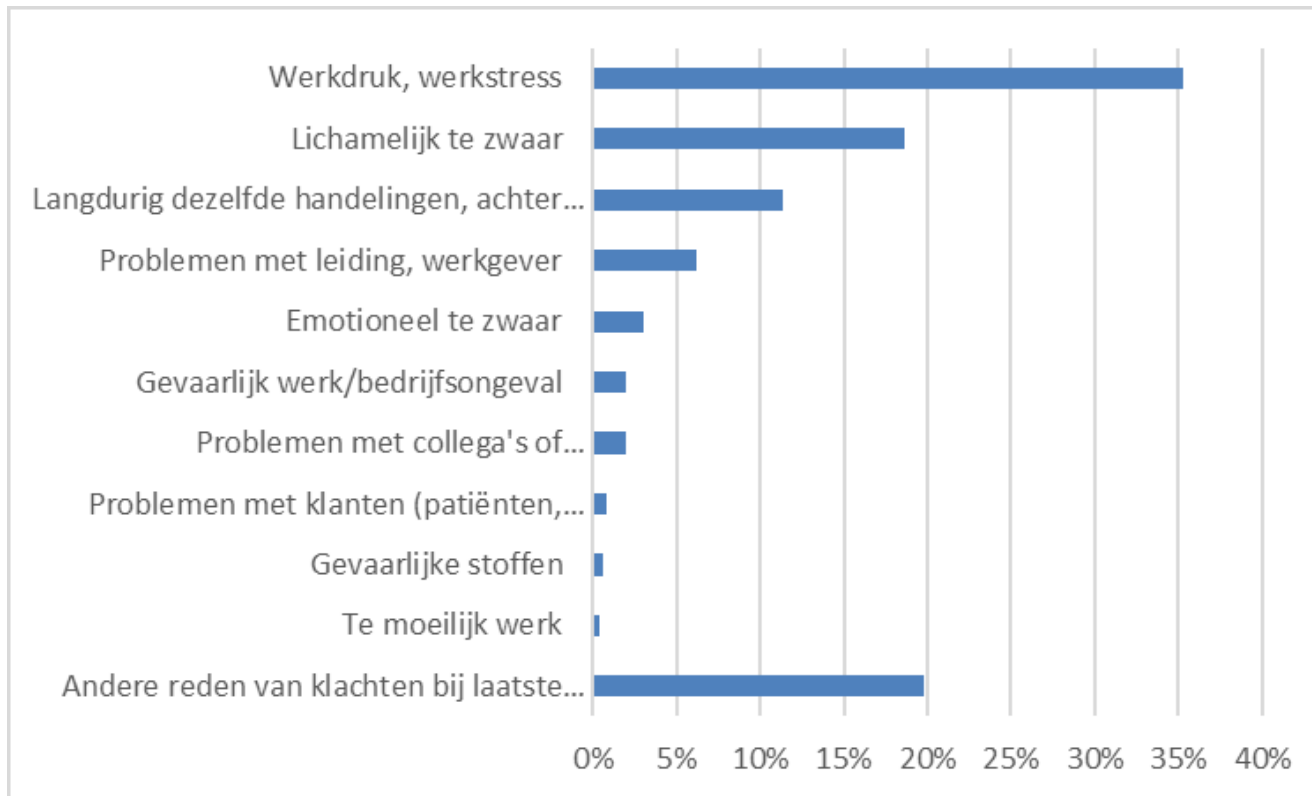
Bron: Peilstation Intensief Melden (NCvB, 2018)

VERGELIJKBARE TREND IN ZELF-RAPPORTAGE BURN-OUTKLACHTEN

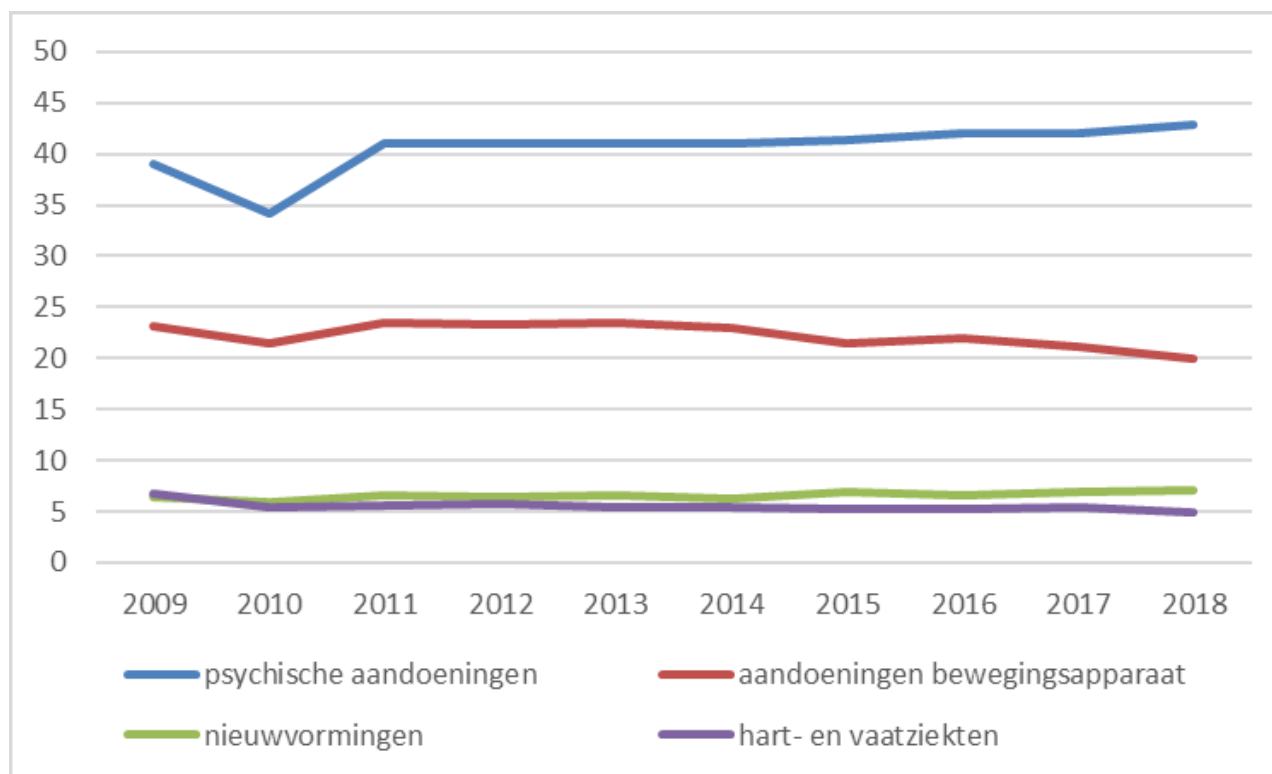
gegevens van 1997 t/m 2004 zijn van POLS, CBS
gegevens vanaf 2007: NEA; TNO/CBS

REDEKENEN VOOR VERZUIM

Bron: NEA 2018, TNO/CBS

ARBEIDSONGESCHIKTHEIDSINTREDE (WGA)

Bron: UWV 2010-2019

KOSTEN VAN PSYCHISCH VERZUIM EN PSYCHISCHE AANDOENINGEN

- › De kosten van psychische aandoeningen zijn vaak werkgerelateerd en zijn omvangrijk (3-4,5 % BNP; OECD);
Matrix 2013: €620 miljard/jaar in EU

- › De meeste kosten worden door de werkgever gemaakt (44% kosten) als gevolg van verzuim en presenteeisme (nationale kosten zijn afhankelijk van nationale regelingen)

- › Voor NL:
 - › 11,7 miljard euro/jaar zijn naar schatting kosten voor verzuim (verlies aan inkomen door ziekteverzuim);
 - › 3,2 miljard zijn naar schatting de kosten voor verzuim als gevolg van psychosociale risico's op het werk.

FEITEN EN FICTIE -1:

Fictie:

Het krijgen van ***een ongeval*** is de belangrijkste reden dat men in de WIA komt!

Feiten: Psychische aandoeningen zijn al jaren veruit belangrijkste reden voor WIA instroom!!

1. Psychische klachten hebben ***langdurig*** verzuim, zijn de belangrijkste beroepsziekte en bij de WIA/WGA-instroom staan psychische aandoeningen op no 1.
2. Psychische aandoeningen kosten werkgevers en de maatschappij een hoop geld!

FEIT OF FICTIE: STELLING 2

- › Je bent jong (< 50 jaar) dus je hoeft nog niks te regelen voor 'later'...
- › Wie is het eens met deze stelling?
- › Dan nu op naar de feiten.....

TOTALE INSTROOM IN DE WIA

	2015	2016	2017	2018
Totale instroom WIA	35.764	40.020	41.740	43.419
IVA (volledig + duurzaam AO)	8.543	9.589	10.482	11.648
WGA (gedeeltelijk AO of volledig AO met kans op herstel/verbetering arbeidsvermogen)	27.221	30.431	31.259	31.771

Bron: UWV, 2019

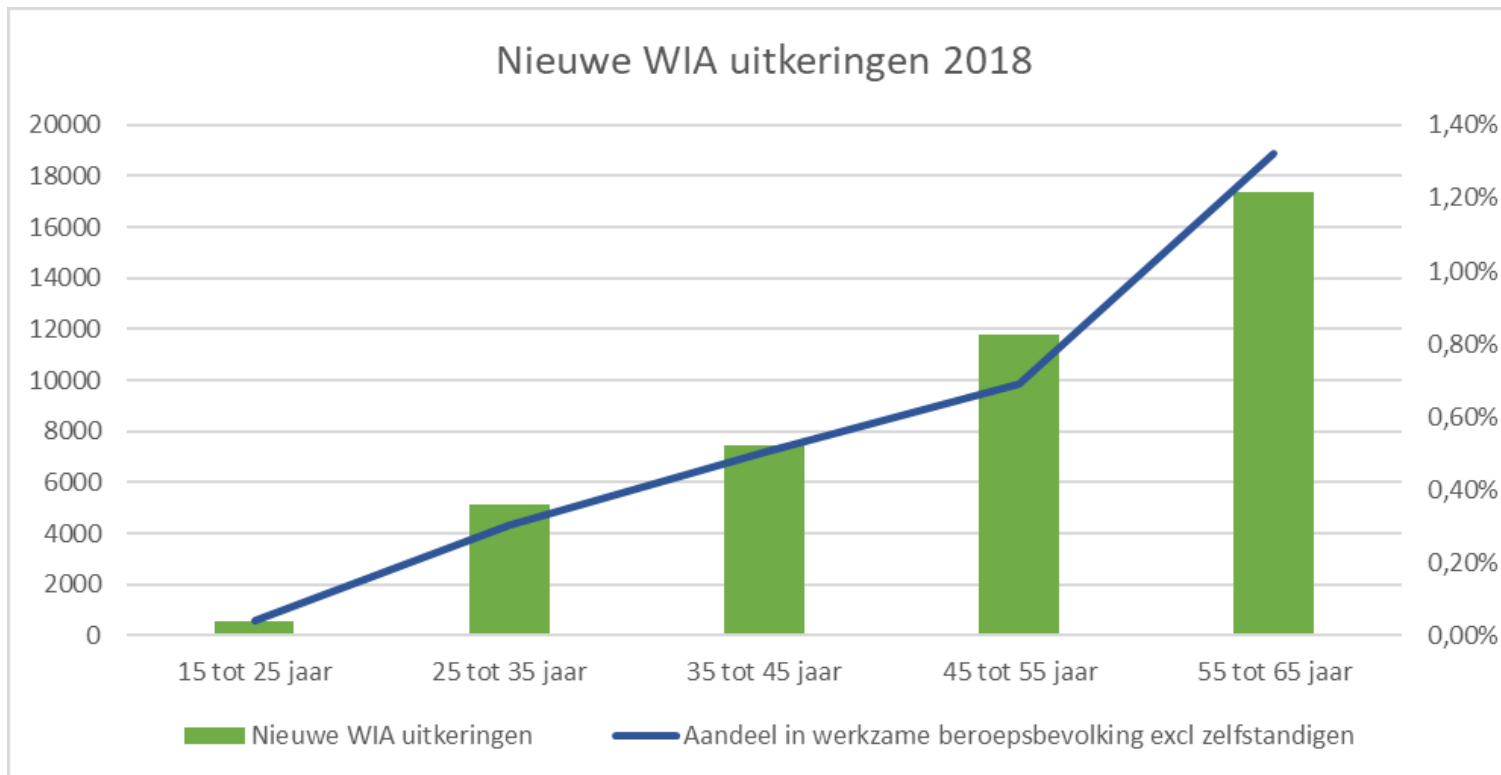
STIJGING WIA-INSTROOM: GROEPEN

Tabel 1

INSTROOM EN HERKOMST WIA-INSTROOM, 2015-2018

	Aantallen				Mutatie (%)		
	2015	2016	2017	2018	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2016	2018 t.o.v. 2017
TOTALE INSTROOM WIA	35.764	40.020	41.740	43.419	11,9%	4,3%	4,0%
- IVA	8.543	9.589	10.482	11.648	12,2%	9,3%	11,1%
- WGA	27.221	30.431	31.258	31.771	11,8%	2,7%	1,6%
NAAR HERKOMSTGROEP							
Zieke werknemers	17.519	19.488	20.831	23.068	11,2%	6,9%	10,7%
- IVA	5.505	6.013	6.565	7.577	9,2%	9,2%	15,4%
- WGA	12.014	13.475	14.266	15.491	12,2%	5,9%	8,6%
Zieke WW'ers	9.875	11.999	12.457	11.921	21,5%	3,8%	-4,3%
- IVA	1.859	2.406	2.640	2.735	29,4%	9,7%	3,6%
- WGA	8.016	9.593	9.817	9.186	19,7%	2,3%	-6,4%
Zieke flexwerkers	8.370	8.533	8.452	8.430	1,9%	-0,9%	-0,3%
- IVA	1.179	1.170	1.277	1.336	-0,8%	9,1%	4,6%
- WGA	7.191	7.363	7.175	7.094	2,4%	-2,6%	-1,1%

ER ZIJN OOK DUIDELIJKE VERSCHILLEN IN WIA-RISICO NAAR LEEFTIJD

Bron: UWV

HET INSTROOMRISICO IN DE WIA IS TOEGENOMEN – VOORAL ONDER OUDEREN

Tabel 2

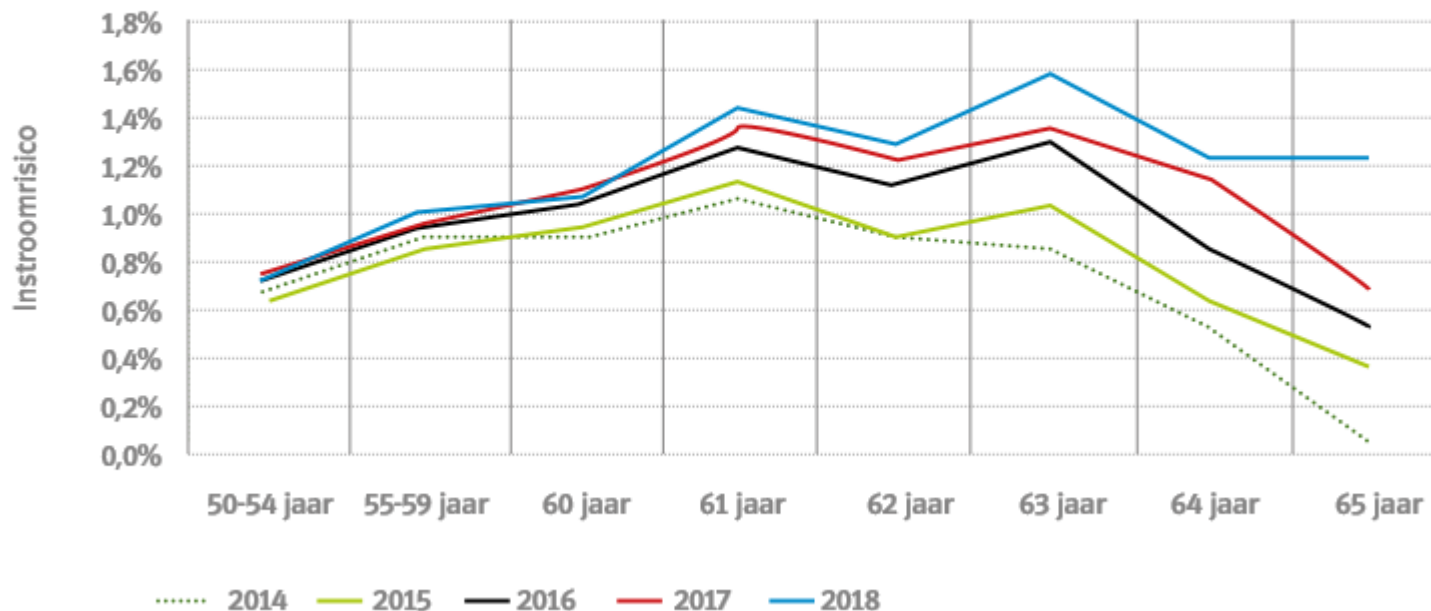
WIA, VERZEKERDEN, INSTROOM EN INSTROOMRISICO NAAR LEEFTIJD*

	Aantallen					Mutatie (%)			
	2015	2016	2017	2018	2019*	2016 t.o.v. 2015	2017 t.o.v. 2016	2018 t.o.v. 2017	2019* t.o.v. 2018
Verzekerden (miljoen) ⁴	7,21	7,25	7,31	7,34	7,49	0,6%	0,7%	0,5%	2,1%
• jonger dan 58 jaar	6,53	6,54	6,57	6,57	6,69	0,1%	0,4%	0,1%	1,8%
• 58 – 63 jaar	0,68	0,71	0,74	0,77	0,80	4,5%	3,9%	4,2%	4,0%
Instroom WIA (x 1.000)	35,8	40,1	41,8	43,4	44,8	11,7%	4,3%	4,1%	3%
• jonger dan 60 jaar	29,8	32,5	33,2	33,4	34,0	9,1%	2,2%	0,6%	2%
• 60 – 65 jaar	6,0	7,6	8,6	10,0	10,8	26,7%	13,2%	16,3%	8%
Instroomrisico WIA (%)	0,50	0,55	0,57	0,59	0,60	11,1%	3,5%	3,6%	1%
• jonger dan 60 jaar	0,46	0,50	0,51	0,51	0,51	8,9%	1,8%	0,5%	0%
• 60 – 65 jaar	0,88	1,06	1,16	1,29	1,34	21,2%	8,9%	11,6%	4%

* Alle cijfers voor 2019 zijn geschatte cijfers

WIA- INTREDE RISICO VAN VOORAL OUDEREN STIJGT

INSTROOMRISICO WIA NAAR LEEFTIJD 50-65 jaar, 2014-2018¹⁰

Bron: UWV, 2019

FEITEN EN FICTIE -2

- › Fictie 2: Je bent jong (< 50 jaar) en je hoeft dus nog niks te regelen voor 'later'

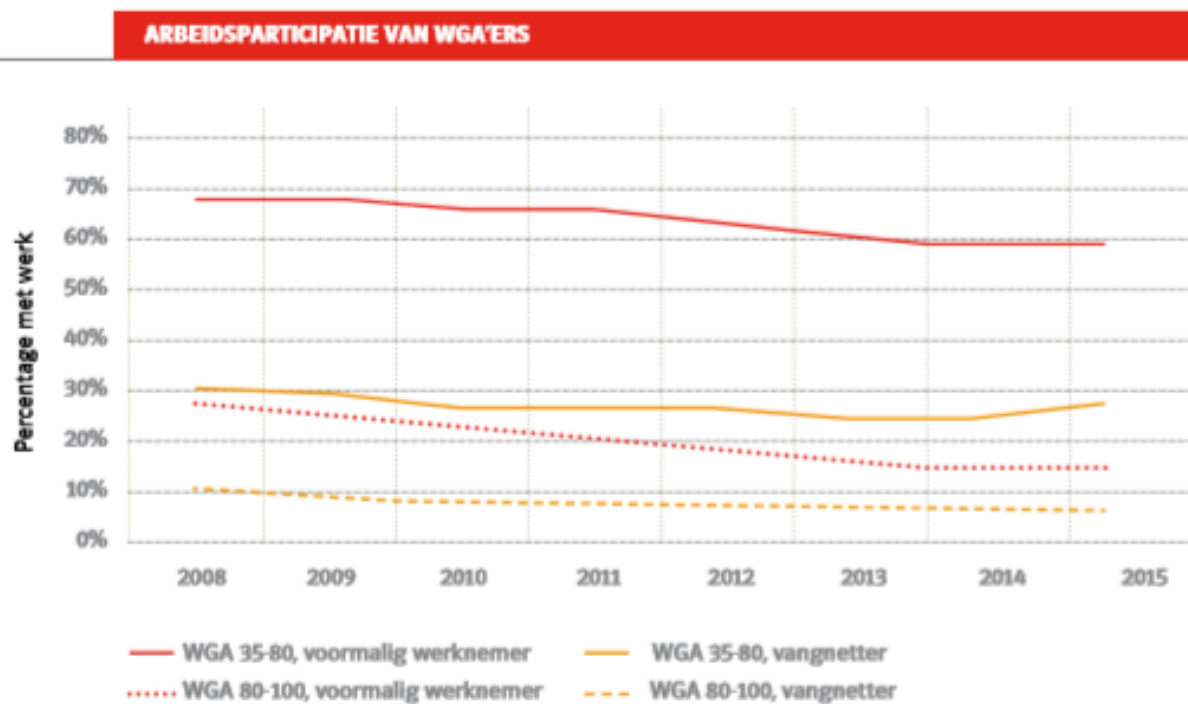
- › **Feiten 2: Klopt niet: Risico neemt vooral toe onder ouderen, maar jongeren worden ook oud:**
 - › Om langer te kunnen doorwerken als 'oudere' moet je ook als jongere aan inzetbaarheid werken! En wellicht ook risico's (weg)regelen;
 - › Aantal oudere werknemers neemt snel toe, dus onder gelijke omstandigheden zal de instroom vanuit deze groep in de arbeidsongeschiktheidsregelingen verder stijgen;
 - › Zal er straks nog voldoende budget in onze collectieve regelingen zitten als de jongere werknemers van nu 'oudere werknemers' geworden zijn?

FEIT OF FICTIE: STELLING 3

- › Als je echt **wilt** werken – ook tijdens of na arbeidsongeschiktheid- vind je zeker werk!
- › Wie denkt dat dat zo is?
- › Dan nu op naar de feiten.....

ARBEIDSPARTICIPATIE VAN WGA'ERS

Figuur 1

VERMINDERT EEN UITKERING DE MOTIVATIE TOT ARBEIDSDEELNAME?

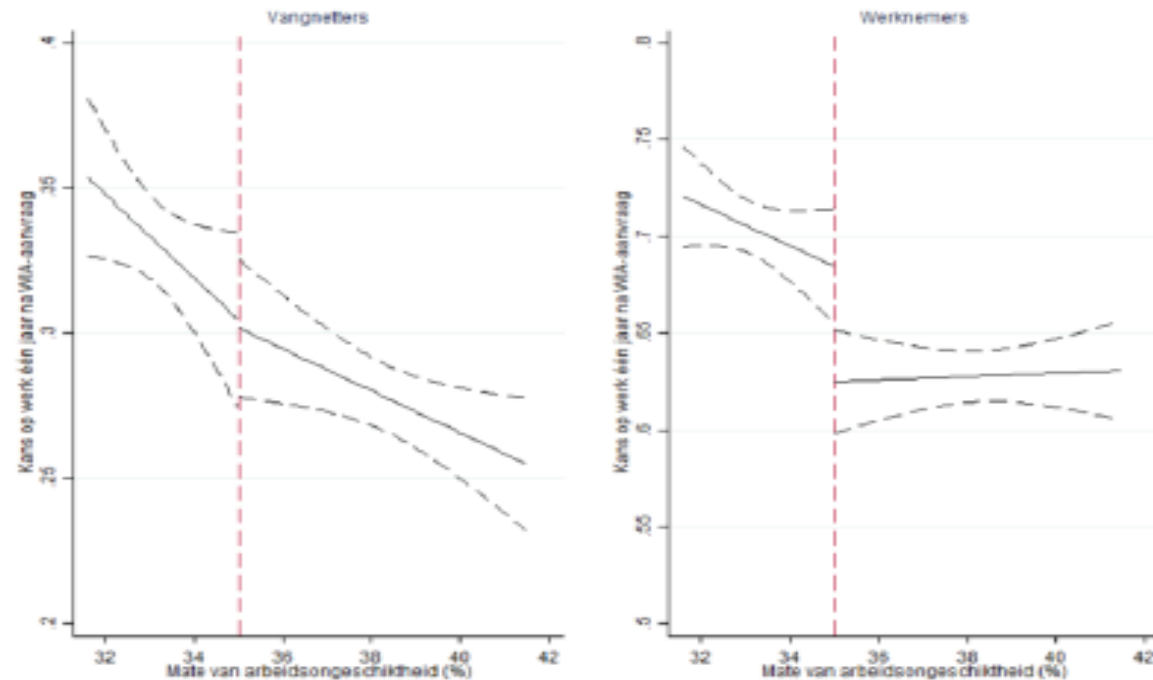
- › In de WIA zijn prikkels ingebouwd om werken te stimuleren....
 - › WGA-uitkering indien $\geq 35\%$ AO
 - › Geen uitkering indien $< 35\%$ AO

- › UWV onderzocht de verschillen in werk en inkomen tussen mensen die net boven en die net onder deze drempel van 35% vielen. De veronderstelling daarbij was dat deze twee groepen verschillen in het wel/niet hebben van een uitkering, maar op gezondheidsbeperkingen en alle overige kenmerken goed vergelijkbaar zouden zijn

ARBEIDSPARTICIPATIE (KANS) 1 JAAR NA CLAIMBEOORDELING

Figuur 1

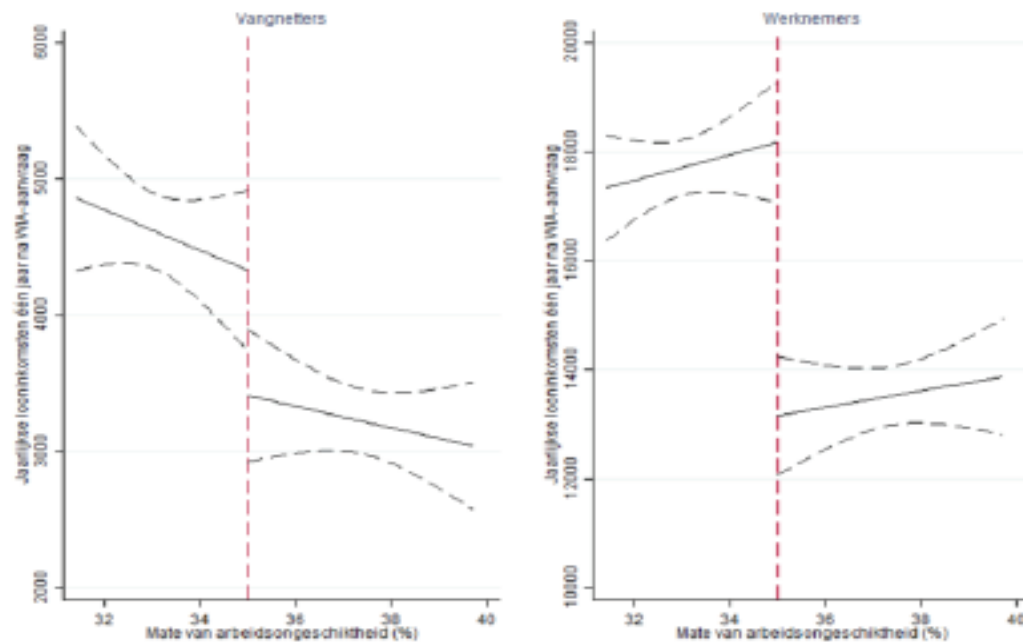
GEMIDDELTE KANS OP WERK 1 JAAR NA DE WIA-CLAIMBEOORDELING

UITKERING LEIDT BIJ WERKNEMERS TOT MINDER INKOMEN UIT WERK

Figuur 2

GEMIDDELD JAAK INKOMEN UIT WERK 1 JAAR NA DE WIA-CLAIMBEORDELING (IN EURO)

FEITEN EN FICTIE – 3:

- › **Fictie:** Als je echt *wilt* werken – ook tijdens of na arbeidsongeschiktheid- vind je wel werk!
- › **Feiten:** het hebben van een werkgever is heel belangrijk voor het blijven deelnemen aan de arbeidsmarkt/hebben van een baan (en een redelijk inkomen)

KENGETALLEN WIA + WAO

	2015	2016	2017	2018	2019*
	X 1000	X 1000	X 1000	X1000	X 1000
WIA					
Instroom	35,8	40,0	41,7	43,4	44,8
Uitstroom	16,1	16,6	18,4	18,8	19,6
Lopende uitkeringen	229,6	253,4	276,7	302,5	327,7
WAO					
Instroom	0,9	0,7	0,7	0,7	0,7
Uitstroom	28,8	22,8	21,0	20,3	17,6
Lopende uitkeringen	315,1	293,0	272,6	253,6	236,6

- Ramingen gebaseerd op het Centraal Economisch Plan 2019 (CPB)

GEDEELTELIJKE WERKHERVATTING/WERKHERVATTING NA UITKERING

- › Uitstroom kan zijn naar:
 - › Pensioen
 - › Werk (grotere omvang van werk of volledig weer aan het werk)
 - › Bijstand, of
 - › geen uitkering meer

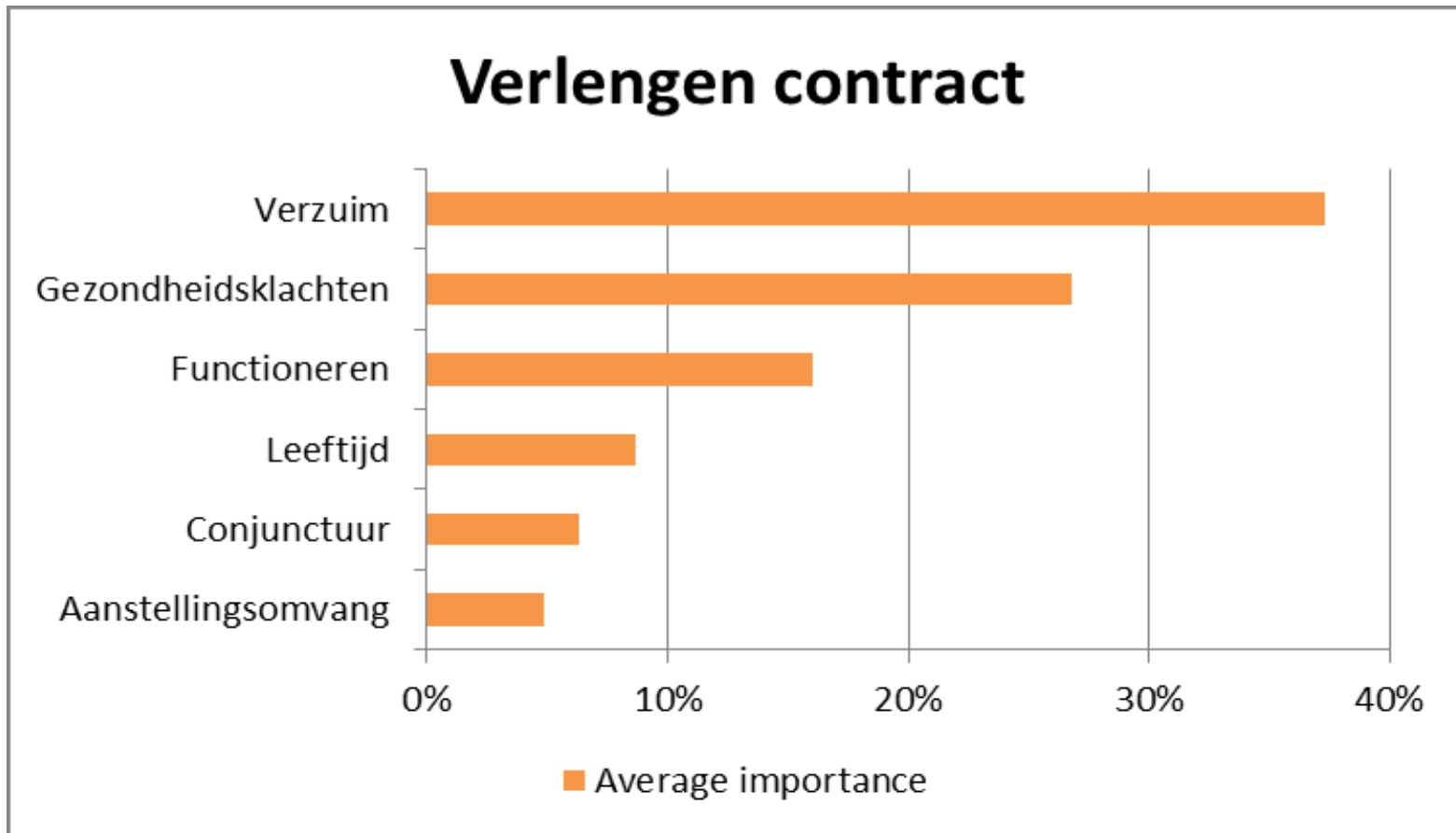
- › De kans op uitstroom naar werk is beduidend groter wanneer je reeds voor een werkgever werkt!

➔ welke keuzes maken werkgevers?

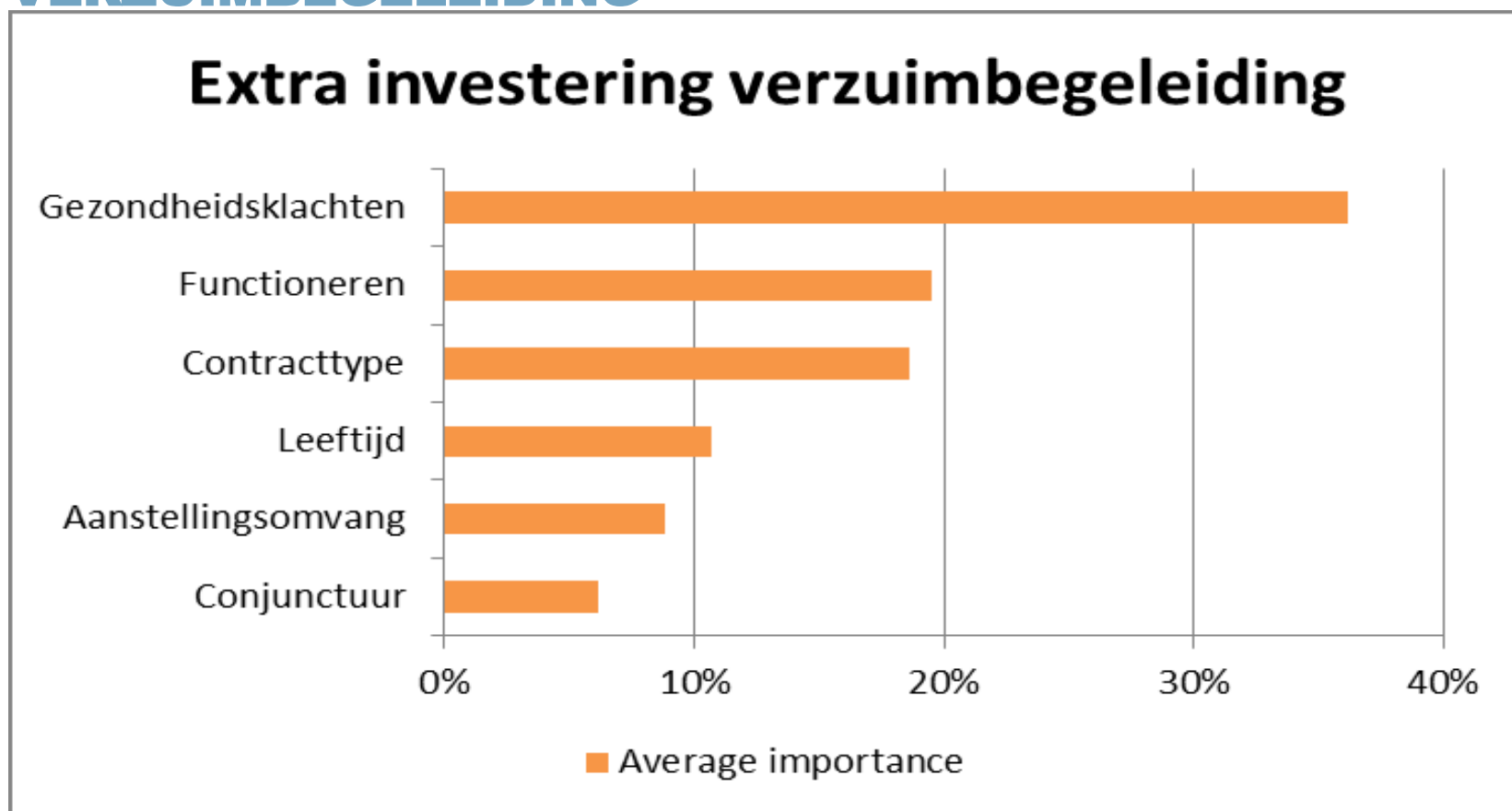
VIGNETTENSTUDIE

1. De wg spant zich meer in voor **behoud van een vaste medewerker** dan voor iemand met **een tijdelijk/flex contract**.
2. Werkgevers zullen aan risicoselectie doen, en wnr's **met gezondheidsklachten** in mindere mate aannemen of behouden dan wnr's zonder gezondheidsklachten.
3. Verondersteld wordt dat ook type klacht ertoe doet. De risicoselectie betreft in meest belangrijke mate werknemers met **psychische klachten**;
4. Werkgevers zullen ook de (verwachte) **productiviteit** meewegen (extra obv literatuur)
5. Een **economische recessie** zal de voorkeur van een werkgever om vast personeel te behouden/tijdelijke krachten te laten gaan alsook de risicoselectie versterken.

WERKGEVERS GEDRAG: DREMPELS VOOR VERLENGEN CONTRACT

WERKGEVERS GEDRAG: DREMPELS VOOR EXTRA INVESTEREN IN VERZUIMBEGELEIDING

SLOTCONCLUSIES

- › Psychische klachten en psychisch verzuim vormen de belangrijkste reden voor uitval uit het werk en voor instroom in de arbeidsongeschiktheidsregelingen (WGA/WIA)
 - › Ze zijn hiermee ook een kostenposten voor werkgevers en de maatschappij
- › Langer doorwerken –hoewel een nobel streven- heeft ook nadelen: het beroep op de WIA stijgt! Maar dit is ook een aandachtspunt voor jongeren! → zij moeten ook zaken gaan regelen voor ‘later’!
- › Het niet hebben van een werkgever als je ziek wordt leidt tot een fors geringere kans van de WW’er of flexwerker om (gedeeltelijk) aan het werk te blijven.
- › Werkgevers zijn risico-mijdend, en kiezen vooral voor ‘gezond’ personeel!

A nighttime photograph of a city street. On the left is a multi-story brick building with many lit windows. On the right is a modern building with a curved facade and lit windows. In the foreground, a curved walkway or ramp with a metal railing is visible. The image is filled with vibrant green and yellow light trails, suggesting long-exposure photography of moving lights or traffic. The overall scene is illuminated by city lights, creating a dynamic and modern atmosphere.

I BEDANKT VOOR UW AANDACHT

Voor meer inspiratie:
[TNO.NL/TNO-INSIGHTS](https://www.tno.nl)